

SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ljubljana, petek 3. novembra 1950

LETO XI, ŠT. 261 / POSAMEZNA STEVILKA 2 DIN

V NEDELJO SE BODO PRIČELE VOLITVE

v organe frontnih organizacij

V skladu s statutom Osvobodilne fronte ter razpisom Glavnega odbora Osvobodilne fronte z dne 6. oktobra bodo v nedeljo, 5. novembra volitve v organe frontnih organizacij v mestih Ljubljani, Celju, Jesenicah in Kranju ter v okrajih Šoštanj, Trbovlje, Idrija, Sežana in Tolmin.

Vsak član OF bo volil članke odbora osnovne organizacije OF (terenske ali vaški odbor) in delegate za mestni, rajonski oz. okrajni zbor OF. Mestni, rajonski oz. okrajni odbor OF je najvišji forum OF na teritoriju mesta, rajona ali okraja in voli iz svoje sredine Okrajni odbor OF.

Voli se z volivnimi listki, na katerih so napisana imena kandidatov za člane odbora osnovne organizacije in posebej imena kandidatov za delegate okrajnega, mestnega oziroma rajonskega zbora OF.

Vsak volivec voli tolikšno število kandidatov, kolikor je določeno odbornikom za osnovno organizacijo OF oz. delegatov za mestni, rajonski ali okrajni zbor OF. Ostale kandidate, ki so na volivnem listku, volivec prečrta. Volivec lahko črta tudi več kandidatov in namesto njih napiše nova imena.

S tem je izveden prvi del volitev v organe frontnih organizacij, kajti volitve v ostalih okrajih bodo v nedeljo 12. in 19. novembra t. l.

Te volitve imajo kakor vse prejšnje predvsem ta namen, da izboljšajo delo organov osnovnih ter okrajnih, oziroma rajonskih in mestnih organizacij Osvobodilne fronte s tem, da bodo frontovci namesto tistih funkcionarjev, ki niso bili dovolj delavni, zvesti ali zmorni, da pravilno vodijo svoje organizacije, izvolili nove tovariške in tovariške, za katere vedo, da bodo boljše in njihovega zaupanja vrednejši.

Toda to še zdaleč ni vse in s tem še zdaleč ni zajet ves pomen in namen teh volitev, ki je neprimerno večji in globlji.

Te volitve imamo v času težke, toda veličastne borbe za zgraditev socializma. Socializem pa pomeni oblast ljudstva, pomeni elektrifikacijo in industrializacijo dežele, brez katere bi bili sihi in siromašni ter nesposobni, da bi sami izkoristili svoja bogastva in zato večno odvisni od milosti in nevolnosti močnejših. Skratka pomeni pravo, resnično svobodo, moč in neodvisnost naše države, blaginjo delovnih ljudi. Poleg tega pa socializem pomeni tudi bratstvo med narodi in zato boj za mir. Če se torej danes bori Osvobodilna fronta kot široka, splošna ljudska organizacija pod vodstvom naše Partije za zgraditev socializma, se bori za popolnoma iste, prav tako plemenite in veličastne cilje, kot v času narodno-osvobodilne vojne in mora torej danes prav tako kot takrat dvigati za to veliko nalogo vse delovne ljudi mest in vasi ter vse pošteno rodoljube.

Te volitve so nadalje v času povečanih težav, ki nam jih povzročata izdajstvo Sovjetske zveze in letošnja suša. V času nevarnega roženja z orožjem in pospešenega oboroževanja na vzhodu in zahodu, na drugi strani pa povečanih naporov vsega mirosljubnega in naprednega človeštva v borbi za mir. Pred Osvobodilno fronto stoji torej mnogo večje in težje naloge, kot so stale pred njo kdaj koli po osvoboditvi.

Pa še nekaj. V zvezi z decentralizacijo in nadaljnjo demokratizacijo vsega našega javnega življenja, predvsem pa v zvezi z rastočo samostojnostjo naših najmlajših upravnih in oblastnih enot, naših krajevnih in rajonskih ljudskih odborov, se Osvobodilna fronta zopet uveljavlja kot tisti politični faktor, brez katerega naša oblast ne more poslovati in pravilno izvrševati svojih funkcij, ki so vse do zadnje le takšne, da jih lahko pravilno in uspešno uredimo samo ob čim večji podpori ljudstva.

Vse to pa pomeni dvoje: Najprej to,

Nova tekstilna tovarna v Sandžaku

V Prijedaru in Sandžaku bo v kratkem začela obratovati nova tekstilna tovarna. To bo prvo tekstilno podjetje v tem predelu naše države. Gradnja dela so že končana razen na zgradbah skladišča in nekaterih manjših naprav. V strojnem oddelku bodo v kratkem postavljeni vsi stroji. Električno energijo bo tovarna dobivala iz lastne termoelektrarne, ki jo gradijo poleg tovarne. Na levi obali reke Lina gradijo delavsko naselje z udobnimi svetlimi stanovanji. Ze med gradnjo tovarne so skrbeli za dvig strokovnih kadrov. Veliko število mladincev in mladink, ki bodo delali v novi tovarni, je dovršilo školski tečaj v tekstilnem podjetju »Stalingrad« v Beogradu.

V Podsusedu pri Zagrebu gradijo tovarno montažnih hiš

Lani so v Podsusedu pri Zagrebu začeli graditi novo tovarno montažnih hiš. Doslej je zgrajena cesta po zemljišču, ki je določeno za bodoči kombinat, v gradnji pa je tudi 10 km dolg tir. Za prvo industrijsko dvorano so že zabetonirani temelji. Tovarna bo imela več industrijskih dvoran in vse priprave za hitro in veliko proizvodnjo delov za montažne hiše, poseben oddelk za plošče in za proizvodnjo sadre.

Dela se bodo nadaljevala čez zimo, tako da bo tovarna že lahko začela obratovati 1. maja prihodnjega leta. Nova tovarna v Podsusedu in tovarna v Splitu bosta lahko skupno proizvajali letno 10.000 montažnih hiš.

VREME

NAPOVED ZA SOBOTO, 4. novembra: Se nadalje nestabilno vreme s krajevnimi padavinami, temperaturna brez bistvene spremembe.

svojo sposobnost, voditi tako splošno ljudsko, množično in borbeno organizacijo, kot je in kot mora biti danes naša Osvobodilna fronta, — obenem pa naj tudi s svojo udeležbo na teh volitvah pokažejo svojo zvestost in enotnost.

Naj bodo te volitve nova manifestacija ljudstva za program Osvobodilne fronte in Partije! Naj bodo nov dokaz naše enotnosti in moči ter borbenosti za našo osnovno nalogo, ki stoji pred nami — za dosledno zgraditev socializma ter čim večjo poglobitev naše ljudske demokracije.

Vzorna skrb zadružnikov

v Jakobskem dolu za čimvečji pridelek

Ena najmlajših kmečkih delovnih zadrug v Slovenskih gorah, je v Jakobskem dolu. Ob ustanovitvi aprila preteklega leta je bilo včlanjenih v tej zadrugi le 15 gospodarstev. Slaba letina, neurejena brigadirska služba, pomanjkanje evidence, pa tudi čuta do zadružne skupnosti in delovne discipline, vse te težave in pomanjkljivosti so spremljale zadrugo v njenem prvem letu. Ob vsem tem se pač ni bilo mogoče dobro odrezati, izjavljajo zadružniki. Vrednost delovnega dneva je znašala komaj 58 din. Letos pa bo obratovanje zadrug v Jakobskem dolu vse drugače; saj se je od njene ustanovitve do danes, obrnilo marsikaj na bolje. Izvolili so drugega predsednika, sposobnega in poštenega Franca Trojnarja; nekaj zadružnikov je končalo brigadirski tečaj in tudi evidenco so vzorno uredili. V dobrem letu se je število včlanjenih družin povzpelo na 83, s čimer si je zadruga zagotovila dovolj delovne sile.

Razen obsežnim, vinogradom, sadovnjakom in njivam, posveča zadruga posebno pozornost živinoreji. Doslej je uspešno zadržki zvišati število goveje živine od 127 glav na 185. Požrtvovalni živinorejec Franc Reisman

se ne odlikuje le po skrbni za priplod in nego živine, temveč je opravil tudi največje število delovnih dni. Do konca avgusta jih je imel že 413, namestila pa jih doseči vsaj 600. Za njim ne zaostaja mnogo Pavlina Ribič, ki ji je poverjena svinjereja. Vzredila je nad 60 odojkov ter dosegla v devetih mesecih klub svojim 56 letom 363 delovnih dni. Oba, Reisman in Ribičeva preče delovnih dni, ki jih je dosegel pomagata tudi pri poljskih delih. Povprečje delovnih dni, ki jih je dosegel posamezni zadružnik se giblje okoli 200; saj zadrugi ne manjka požrtvovalnih delavcev, kakor sta sestri Sip, bratje Lorber, Brus, Liba in ostali.

Delovna disciplina v zadrugi se je letos vidno izboljšala. Vendar je še vedno nekaj izjem, ki zavirajo zadrugo v njenem razvoju. Te so večinoma iz vrst bivših premožnih kmetov. Ti bi radi s špekulacijo, pogosto pa tudi s krajo pridelkov poplačali svojo nedelevnost. Nekateri izmed njih so napredovali kar po 10 polovnjakov sadjeva, čeprav je iz jabolk na ohnišči težko dobiti dva polovnjaka. Toda letos špekulantom ne bo šlo več posledice kakor lani. To je pokazal sestanek, na katerem so zadružniki izvolili komisijo, ki bo ugotovila škodo, povzročeno zaradi kraje iz vrste. »Pa tudi takih nečestno med nami« — je poudarila marljiva zadružnica Sipova, »ki se izogibajo delu, čeprav so zdravi in močni. Posebno sedaj, ko so pospravili ohnišnice...« Eden tistih, ki radi delo spijajo — so povedali, je Kranjc Konrad. Ob sedmih zjutraj ima oknice še zaprte, čeprav je sonce že visoko... Najslabša pa je Petrič Angela, ki je v devetih mesecih opravila 65 delovnih dni. Sreča, da je taka le ena...«

Precej težav povzroča zadrugi pomanjkanje obrtnikov — predvsem kolarja in kovača. Nepopravljivo orodje in stroji ali nepodkovani konji, so pogosto vzrok, da zadruga raznih del ne more opraviti pravočasno.

Navzlic neštetim pomanjkljivostim in težavam pa se naporu večine zadružnikov lepo odražajo v prispevku, ki ga zadruga daje skupnosti. Do konca avgusta tega leta je imela zadruga 9000 litrov predpisane oddaje mleka, a oddala je 12.200 litrov, med tem ko so privatni kmetje v tem krajevem odboru oddali komaj tretjino obvezne količine. Podobno je z obvezno oddajo

govejega mesa in svinj. Letos so zadružniki oddali že 7392 kg govejega mesa in 50 svinj. Zanimivo je primerjati oddajo vinskega mošta. Zadruga ga je oddala vinarski zadrugi v Mariboru do konca septembra 55.000 l, medtem ko so ga oddali privatni vinogradniki kljub šestkrat večji vinogradniški površini le 70.000 l.

Kako pa je z vrednostjo delovnega dneva? Ali bo tudi letos tako nizek, kakor v prvem letu? »Ne, tisti čas je za nami!« — poudarjajo zadružniki, »letos bomo dosegli okrog 120 din, torej vsaj 100 odstotkov več.«

Tako je mlada zadruga v Jakobskem dolu že začela rasti. Zdravo vrenje med zadružniki pa to rast pospešuje. Zek.

Sveti potrošnikov v Beogradu

Po želji prebivalstva pripravlja mestni ljudski odbor v Beogradu pravilnik o ustanovitvi in o delu svetov potrošnikov. Taki sveti bodo ustanovljeni pri vseh večjih trgovinskih poslovalnicah in gostinskih obratih. Člane svetov bodo volili prebivalci, ki so glede zaupanja preskrbe navezani na posamezne trgovinske poslovalnice. Sveti potrošnikov bodo predvsem skrbeli za pravilno razdeljevanje živil ter za dober odnos trgovinskih in gostinskih poslovalnic in obratov do potrošnikov. Člani svetov bodo sprejemali priporočila potrošnikov ter pomagali ljudskemu odboru pri odpravljanju raznih nedostatkov.

Kmečke delovne zadruge na Hrvaškem so presegle plan oddaje svinj za 2900 komadov

Od začetka leta so kmečke delovne zadruge na Hrvaškem oddale državi 10.886 pitanih svinj v skupni teži 989 tisoč 619 kg. S tem so do 1. novembra letni plan presegle za 2900 pitancev ali za 37 %.

V raznih zadružnih pitališčih je danes na Hrvaškem 7537 svinj, 6525 pa jih je tik pred tem, da pridejo v pitališča. Nekoliko več skrbni pa bi morale te zadruge posvetiti odkupu mršavcev, glede katerih prilično zaostajajo za planom.

Drugi veliki plavž v Sisku je zgrajen

Lani je na Dan republike začel obratovati v Sisku poleg majhnega starega plavža prvi veliki plavž, ki smo ga z vsemi potrebnimi napravami zgradili brez tuje pomoči. Delovni kolektiv nove železarne je hitro premagal začetne težave. V prvih mesecih je dajal plavž na dan povprečno 60 do 100 ton železa, kmalu pa je dosegel projektirano zmogljivost 150 ton in jo tudi prekorajal. Da preizkušnja skrajno zmogljivost novega plavža, so plavžarji pretekli mesec v tekmovanju dosegli rekordno dnevno proizvodnjo 204 tone. Ta preizkušnja je vidno vplivala na nadaljnji dvig proizvodnje, ki se je v povprečju povečala za 30 %. Sedaj daje plavž redno 160 ton železa na dan. Kolektiv novega plavža pa nadalje tekmuje, da bi še pred prvo obletnico, to je pred Dnevom republike, izpolnil svoj letni plan.

Medtem pa so v Sisku zgradili že drugi plavž enake velikosti, ki je prav tako izdelan v celoti doma. Zgradili so še dva velika kaverja (za segrevanje zraka) in potrebne mehanične naprave za polnjenje plavža, pa tudi novo veliko črpalno postajo, ki bo zagotovila velike količine vode, ki so potrebne

za obratovanje plavža. Novi plavž bodo lahko izročili svojemu namenu, brž ko bodo prispeli še nekateri deli, ki manjkajo. V ostalem pa je plavž že sposoben za obratovanje. Sedaj izvršuje zaključna dela pri oblaganju plavža in kaverjev s šamotno opeko. Za zgraditev novega plavža, ki bo začel obratovati prihodnji mesec na Dan republike, imajo največji zaslug kolektiv ladjedelnice »3. maja« na Reki, ki je izdelal glavni del konstrukcije, in kolektiv železarne v Guštanju, tovarne »Ivo Lola Ribar« v Železniku in tovarne »Djuro Djaković« v Slavonskem Brodu.

V trboveljskem okraju so se dobro pripravili za volitve

V trboveljskem okraju so se frontovci dobro pripravili na nedeljske volitve. V industrijskih središčih bodo v nedeljo odprli volišča že ob peti uri zjutraj. Frontovci terena Log so napovedali vsem ostalim volivnim entotam v Hrastniku tekmovanje, kdo bo prvi zaključil volitve in katero volišče bo najlepše okraшено in imelo največjo udeležbo. Zivahen je bil tudi frontni sestanek terena steklarne. Hrastnik je s sklenili, da bodo pred volitvami prostovoljno delali na cesti nad 500 ur. V šestmesečnem tekmovanju pa bodo opravili pri raznih delih še 2000 ur.

Na zadnjem sestanku 16. terena v Trbovljah so frontovci živahno razpravljali o volitvah in kandidatih. Pogovorili so se, da bodo volitve dobro pripravili in da bodo vsi volili do polnočnega dne. Napovedali so tekmovanje vsem terenom v Trbovljah. Vsem vaskim odborom Fronte pa sta napovedala tekmovanje vaška odbora Dobovec in Zupa, ki sta tudi sklenila, da bosta končala z volitvami že do 12.

Z bombami proti slovenskim organizacijam v Trstu

Trst, 2. nov. (Tanjug). Ponoci med 1. in 2. novembrom so izvedli trzaski neofašisti teroristične akcije na sedež Osvobodilne fronte za STO, na tiskarno »Primorskega dnevnika« in na upravo slovenskega gledališča, v katerega bližini je trzaska agencija ATI, ki je bila prav tako poskodovana. Atentate so izvedli z bombami z močnim razstrelivom. Storjena gmotna škoda je velika, vendar človeških žrtv ni bilo.

Skupina vidaljevskih frakcionarjev je napadla in poskovala fotoreporterja »Primorskega dnevnika« Magajno, ko se je pripravljala, da bi filmal žalno slovesnost za padlimi borci narodnoosvobodilne vojne, ki so jo v Sv. Križu pri Trstu organizirale napredne demokratične organizacije. Sploh so vidaljevci skušali večer v vse vseh angloameriske cone STO ovirati žalne slovesnosti za padlimi borci narodnoosvobodilne vojne.

Trzaski šovinistični tisk je zadnje dni močno hujskal proti naprednim organizacijam v Trstu in v jugoslovanski coni STO, da bi ustvaril ugodno razpoloženje za teroristične napade. Bombni atentati na sedeže slovenskih demokratičnih organizacij so bili izvedeni v času, ko se v Trstu pripravljajo na proslavo obletnice vstajanja italijanskih čet v Trstu po prvi svetovni vojni, ko odpirajo prostore nove univerze, na kateri bodo profesorji tudi nekateri znani šovinisti, in ko se začela letna skupščina kršćanskodemokratske stranke.

ACHESON O POMOČI ZDA JUGOSLAVIJI

Washington, 2. nov. (Tanjug). Ameriški zunanji minister Dean Acheson je izjavil na večeršnji tiskovni konferenci, da bo ameriška vlada zahtevala od Kongresa potrebne kredite in potrebna pooblastila za pomoč Jugoslaviji, ki jo je hudo prizadejala suša. Acheson je dodal, da je predsednik Truman hkrati že naročil pristojnim organom ZDA, naj izdelajo program, po katerem bi bila do sklepa Kongresa določena hrana čimprej poslana v Jugoslavijo. Acheson je tudi izjavil, da bo ameriška vlada zahtevala od Kongresa kredit za izvedbo celotnega programa pomoči Jugoslaviji v približni vrednosti 105 milijonov dolarjev.

INVESTICIJSKI DOGOVOR MED FLRJ IN ZAHODNO NEMCIJO

Beograd, 2. nov. (Tanjug). V Frankfurtu je bil 1. novembra podpisan investicijski sporazum med FLRJ in Zahodno Nemčijo, ki določa zamenjavo blaga v vrednosti 35 milijonov dolarjev za obe stranki.

Jugoslavija bo dobila od Zahodne Nemčije izključno investicijske dobrine, predvsem kompletne naprave, izvažala pa bo v Zahodno Nemčijo les, rudo in kmetijske pridelke. Sporazum velja za 5 let (1950 do 1955).

Nemčija bo začela izvažati takoj, Jugoslavija pa 1. 1952.

Kako bo tekmovala Elektrokovina v Mariboru

Tekmovalni načrt, ki so ga sprejeli delavci Elektrokovine v Mariboru, se od prejšnjih načrtov v mnogočem razlikuje. V njem ne najdemo obveznosti kakor: ta in ta brigada bo presegla normo za toliko odstotkov, izboljšala kvaliteto za toliko odstotkov itd. Drugače so sklenili! Pri dnevnem ocenjevanju bodo že točke same pokazale, za koliko je kdo presegel plan in kakšna je bila kvaliteta izdelkov. Tako bodo ob koncu vsakega meseca lahko ugotovili ne samo, katera brigada je najboljša, pač pa tudi, kdo izmed delavcev je najboljši. Prav tako, kot bodo v proizvodnji za preseganje plana pripisali posamezniku določeno število točk, bodo to napravili tudi pri političnem uveljavljanju na terenu in pri prostovoljnem delu. Ob zaključku vsakega meseca, tromesečja in ob koncu tekmovanja bodo zmagovalce nagradili, razpisana pa sta tudi dva prehodna pokala za najboljšega posameznika in najboljši obrat.

To tekmovanje, kjer uspehi zavise predvsem od dela vsakega posameznika, je zajelo vse delavce. Že v tem prvem mesecu se je pokazalo, da bo borba za nagrade in prehodna pokala zelo ostra. — I. K.

Lep pridelek dveh zadrug v kočevskem okraju

Zadružniki v Sodražici so letos pridelali 11 vagonov lepega krompirja. Državi so ga oddali 6 vagonov. Če razdelimo obvezno oddajo na zadržno gospodarstvo, vidimo, da je eno zadržno gospodarstvo oddalo po 3.000 kilogramov krompirja. Kmetje, ki so izven zadruge, pa so ga oddali povprečno vsak le po 250 kg.

Zadružniki v Livludu so imeli obvezno oddaje 69.000 kg krompirja, oddali pa so ga 75.000 kg. Na vsako zadržno gospodarstvo pride povprečno 1.500 kilogramov oddaje. zasebni kmetje v Livludu pa so ga oddali po 300 do 400 kilogramov, čeprav nimajo nič manj zemlje, kakor je pride na eno družino v zadrugi.

Sestri Sipovi sta med najboljšimi zadružniki v Jakobskem dolu

Najboljša delavca 14. brigade Vilko Trost in brigadir Franc Zupančič pri čistilnem stroju

Generalna skupščina OZN razpravlja

Flushing Meadow, 2. nov. Potem ko je plenem Generalne skupščine sprejel sklep o podaljšanju mandata generalnemu tajniku OZN Trygve Lieju za prihodnja tri leta je nadaljeval včeraj popoldne razpravo o priporočilih pravnega odbora, da bi pozvali generalnega tajnika arabske lige, naj se udeleži kot opazovalec vseh zasedanj Generalne skupščine.

Po krajši razpravi je plenem sprejel priporočilo z 49 glasovi proti 1 (Izrael), 7 delegatov pa se je glasovanja vzdrazilo (sovjetska skupina).

Plenum je nato prešel k razpravi o priporočilu političnega odbora za »kolektivno mirovno akcijo, ki določa razširitev pooblastil Generalni skupščini, organizacijo oboroženih sil OZN,

ustanovitev »varnostne patrulje in posredovalne komisije.

Prvi govornik ameriški delegat John Foster Dulles je izjavil, da je ta načrt »dobra politika proti tretji svetovni vojni«. Dodal je, da je vojna v Koreji pomenila nevarnost za nov svetovni pomen, da pa je nevarnost po zaslugi hitrega in učinkovitega posredovanja OZN sedaj minila. Vendar ameriška delegacija misli, da s tem niso odstranjene vse možne nevarnosti za svetovni mir in da je treba zato vztrajati pri organiziranju kolektivne vojske Združenih narodov, ki bi se uprila morebitnemu napadu. To bi morala storiti Generalna skupščina, če bi bil Varnostni

o kolektivni mirovni akciji

svet pri tem oviran zaradi uporabe veta.

Filipinski zunanji minister Carlos Romulo je dejal, da bo sovjetsko stališče v tem vprašanju dovedlo ali do resnične udržitve miru in mednarodne varnosti na svetu ali pa bo še bolj poglobilo nezaupanje med narodi ter povečalo mednarodno napetost.

O »kolektivni mirovni akciji« se bo razprava nadaljevala danes.

Ameriška vlada ima pohod kitajskih čet v Tibet za resen dogodek

Washington, 2. nov. Bilten zunanjega ministrstva ZDA sporoča, da je zunanji minister ZDA Dean Acheson izjavil večeraj na tiskovni konferenci, da je vlada ZDA zelo zaskrbljena zaradi poročila o vkorakanju kitajskih čet v Tibet. Za ZDA je pričetek kitajske napadalnosti v tem delu Azije najresnejši dogodek.

Ponesrečen upor na Portoriku

San Juan, 2. nov. (Un. Pr.). Nacionalistični elementi na otoku Portoriku, ki je pod ameriško upravo, so zavzeli večeraj mesto Jayuya in v San Juanu napadli guvernerjev sedež. Pri spopadu s policijo je padlo 19 oseb. Nacionalistični elementi so skušali izvesti prevrat z oboroženo silo in razglasiti neodvisnost otoka od ZDA, vendar prevrat ni uspel. Policija je aretirala voditelja portoriških nacionalistov Pedra Camposa.

Libijski parlament bo imel prvo sejo 25. novembra

Tripolis, 2. nov. (Tanjug). Komisija OZN, ki jo sestavlja po 7 predstavnikov Cirenajke, Tripolitanijske in Fesane je odobrila seznam oseb, ki bodo tvorile narodno skupščino Libije. Za seznam je glasovalo 17 članov komisije, en član je glasoval proti, eden se je vzdržal glasovanja, dva člana pa sta bila odsotna. Prva seja skupščine bo v Tripolisu 25. novembra.

nekaj vrstak

Rim, 2. nov. Vodstvo italijanske socialistične stranke, ki ji načelujeta Romita in Silone, je obravnavalo predlog Saragatovih socialistov za združitve obeh strank. Vodstvo stranke je sklenilo, da bo v začetku januarja l. 1951 kongres stranke, na katerem bodo sklenili o združitvi s Saragatovo socialistično stranko. Do tega kongresa po posebna komisija urejevala zadeve, ki so skupnega pomena za obe stranki.

London, 2. nov. (Reuters). Organizacija španskih republikancev v Veliki Britaniji je poslala generalnemu tajniku OZN brzojavko, v kateri protestira proti odločitvi posebnega političnega odbora Generalne skupščine, naj se članicam OZN dovolijo upostavitve diplomatskih odnosov s Francosko Španijo.

Rim, 2. nov. Po podatkih, ki jih je objavil državni statistični urad, je Italija v primeri z lani, letos povečala izvoz surovega mesa, riža, različnih vrst sira in izdelkov iz sladkorja za 100%. Hkrati se je izvoz krompirja povečal za 50%. Najbolj se je povečal izvoz rastlinskih olj, in sicer za 400%. Kljub temu je bila Italija letos prisiljena uvažati žito in živinsko krmo iz tujine.

Hongkong, 2. nov. (AFP). Pri hudi nesreči na mostu čez Biserno reko v Kantonu je izgubilo življenje 130 delavcev. Ogrodje mostu se je zrušilo in so utonili vsi delavci.

Berlin, 2. nov. (Reuters). Namestnik šefa češkoslovaške trgovske misije v Vzhodni Nemčiji Manjan je zbežal v zahodni Berlin. Poklican je bil v Prago, pa se ni hotel vrniti.

V naši državi je 8688 ljudskih odborov

Po zadnjem pregledu je v vsej naši državi 8688 ljudskih odborov. To število pa se bo še spreminjalo zaradi teritorialnih razdelitev po gospodarskih in kulturnih zahtevah. Krajevni ljudskih odborov je 8046, potem je 48 ljudskih odborov novih naselij, 36 rajonskih ljudskih odborov, 107 ljudskih odborov mest v sestavi okrajev, 89 samostojnih mestnih ljudskih odborov, 344 okrajnih in 18 oblastnih ljudskih odborov.

Predlog članov radgonske Zveze borcev

Člani Zveze borcev v radgonskem okraju spremljajo vse gospodarske akcije in pomagajo povsod, kjer je potreba. Na zadnjem zasedanju okrajnega odbora Zveze borcev so predlagali, naj bi iz krajev, kjer je veliko pomanjkanje krme, pripeljali v radgonski okraj vsaj nekaj plemenke živine. To živino bi prevzele kmečke zadruge. Tako bi na primer zadruge iz Podgorja vzela v rejo 20, zadruge iz Zepovcih pa 30 krav.

Na čast 10. obletnice Osvobodilne fronte bo Zveza borcev postavila v okraju spomenik padlim žrtvam, razširili in utrdili bodo svojo organizacijo ter nudili večjo pomoč partizanskim sirotam.

Čeprav smo odrezani od sveta, delamo in tekmuje

V Spodnjem Logu smo kot odrezani od sveta. Do Kočevja, našega prvega večjega središča v dolini, imamo 22 kilometrov. Prevoznih sredstev ni. Zato ni čudno, če ljudje na naših sestankih godrnjajo, zakaj okraj ne dovoli majhne trafike v naši vasi. Tobak bi lahko razprodajal pri nas en človek kar mimogrede.

Tudi naša frontna organizacija dela. Na čast volitev bomo vključili v Osvobodilno fronto vse vaščane in tudi delavce z državnega posestva. Knežja Lipa. Tako bo lahko šla na volitve vsa vas.

V Bukovici bodo začeli drugače

V krajevnem odboru Bukovica sona zadnjih predvolivnih sestankih začeli razmišljati, kako bi poživili kulturno prosvetno in politično delo in kako bi dosegli, da bi potekali odkupni takto, kakor morajo. Na sestanku vaških odborov OF Bukovica in Senkov turn so se o tem pomenili. V pomoč krajevnu ljudskemu odboru so »e izvolili iz vrst frontovcev gospodarski svet, v kratkem pa bodo izvolili še svet potrošnikov in socialni svet.

Objubili so, da bodo združni dom dogradili do 29. novembra. Hkrati z odprtjem združnega doma pa bo prvič nastopilo kulturno umetniško društvo, ki ga bodo osnovali v teh dneh. Celu Marijeta Podgorškova — kmečka žena, stara 53 let — je objubila, da bo pomagala pri tem, kolikor bo le mogla. Največ pozornosti pa bodo posvetili političnemu delu.

Diktiranje duši frontne organizacije

Pri pripravi volitve v radgonskem okraju so pokazali doslej največjo aktivnost frontni odbori iz novih organizacij Osvobodilne fronte v Radgoni. Apacač, Ledineku in Borčev-Zabljaku. Tako je v Borčevih Jesenska setev že 100% izvršena. Pričeli so tudi z delom pri čiščenju sadnega drevja. 34 članov Fronte pa je opravilo na državnih cestah 130 prostovoljnih delovnih ur. Na sestanku so sklenili, da bodo prispevali k tekmovalstvu 1.300 ur prostovoljnega dela.

Po vsem okraju pospešeno tudi odkupujejo, pri čemer pomaga tudi Osvobodilna fronta. Jesenska setev je izvedena v okrajnem merilu 86% v prvem in 67% v združenem sektorju. Najboljša je podgorška zadruha, ki ima razen 57 arov posejano vso planirano površino. Zelo dober je frontni odbor pri Benediktin, ki je izpolnil setev nad 90%. Na nedavnem zasedanju krajevnega ljudskega odbora so sklenili, da bodo izostanke odkupov je istega dne

Viktor Car Emin

(OB OSEMDESETLETNICI ISTRSKEGA KNJIZEVNIKA)

Dne 1. novembra je proslavljati v svojem rodnem kraju v Istri osemdesetletnico težkega, preganjanja polnega, toda plodnega življenja znani istrski narodni borec in pisatelj Viktor Car Emin. Vso svojo ljubezen, vse svoje znanje, borbenost in pisateljski talent je posvetil svoji lepi istrski deželi, svojemu dragemu istrskemu človeku, v njenem naročju je prebil večji del svojega dolgega in plodnega življenja, borec se s peresom in drugače za pravice istrskega ljudstva, ki je v zgodovini, posebej zadnjih petdeset let, preživel toliko trpinčenj in preganjanj. Še takrat, ko je po sili razmer moral začasno zapustiti domači kraj, ni hotel daleč, ampak je ostal v neposredni bližini Istre, na Sušaku, v Bakru ali Kraljeviču, da je lahko vsaj čez morsk preliv v zahodni smeri videl vsak dan obrise Učke in pokrajine okrog nje in prisluškoval utripom istrskih src.

Car Emin se je rodil v Kraju, v neposredni bližini Lovrana, 1. novembra 1870. leta. Njegov oče je bil v mladih letih pomorlec, kurjač in strojnik in prispel v Egipt. Tudi pisateljeva mati, doma iz Lovrana, je več let preživela v Egiptu, v Port Saidu, v Kopru je Car Emin dovršil učiteljske, služboval kot učitelj po Istri, dokler ni 1894. leta postal tajnik Ciril-Metodove družbe. Potem je pustil učiteljevanje in vse svoje sile posvetil narodni prebudi in književnemu in kulturnemu delu. Vse do 1918. leta, ko so Italijani zasedli njegovo deželo in onemogočili družbo delo, je ostal tam. Potem je nekaj let prebil ob obali na jugoslovanski strani, po sklenjeni rapalski pogodbi pa se je vrnil v Opatijo. Zaradi izživnega narodnega delovanja so ga l. 1930 Italijani pognali čez mejo in naselili se je na Sušaku. Po osvojitvi se je zopet naselil v domačem kraju, kjer preživlja svoja stara leta, oglašajoč se od časa do časa v naših revijah in časopisju.

Letošnji pomlad je Nakladnik zavod Hrvatske izdal (še z letnico 1949) v dokončni redakciji Carov roman »Nove borbe«. Na koncu knjige je pisatelj našel svojo obširno avtobiografijo (27 strani petita), v kateri je iskreno in živahno opisal svoje življenje in pisateljevanje. Prav tako moram omeniti, da so številna Carova književna dela avtobiografskega značaja. Ko je bil Car sedemnajst let star, so ga v Egiptu živeli starši v počitnicah povabili k sebi. To je bil velik dogodek za bodočega pisatelja. To potovanje je Car opisal v »Potovanju v Egipt«, ki ga je tiskal v »Naši slogi« 1889. in 1890. leta. Ze pred tem pa je 1888 tiskal svojo prvo novelo »Bijednica«. Iz Egipta je pisatelj prinesel nekaj del Daudeta, Maupassanta in Pierra Lotitia. Kmalu potem je Car začel proučevati ruščino in prebirati Turgenjeva. Potem je za »Našo slog« napisal vrsto satirskih podlistkov v čakavščini, skupaj z rojakom Kataliničem Jeretovim pa ne-

kaj novelic. Prva stiri leta novega stoletja je Car urejal čakavski pisan »Na-

rodni list«, ki je izhajal v Voloskom. Prvi roman »Pusto ognjišče« je Car izdal l. 1900. V njem je načel problem, ki mu je bil že po tradiciji tako blizu: propad istrskega pomorstva. — Potem je izdal drugi roman »Ušahlo vrelco« (1904), ki prav tako končuje z devizo: na morje! Morje je istrske ljudi, kakor pravi pisatelj v omenjeni avtobiografiji, »razočaralo, ranilo jih je, nekatere je tudi ubilo«. Vendar je v istrskem človeku močan nagon za življenjem, ki se trdovratno upira vsem zaprekom. V tretjem romanu »Vite mora«, Jadranska straža, 1939) je pisatelj znova posegel po poglavitni misli iz romana »Ušahlo vrelco«, da mora istrski človek iskati rešitve na morju.

V zagrebškem »Vijencu« je l. 1901 napisal romantično novelo »Kontesa Nina«, potem pa svojo prvo dramo »Zimsko sunce«, ki so jo 1903. leta igrali v Zagrebu. V noveli »Pod valom života« so vidni sledovi socialističnega gibanja na Reki. V to območje spada še vrsta člankov proti italijanskemu iredentizmu, proti Dr. Annunziu, ki so izhajali kot slovenski in hrvaški odgovor v »Narodnem listu«.

Takrat je v Istri začel z delom škof Mahnič in Car je močno vznemirljivo »takratni konjubi Ljubljane in Dunaja, Sušterševce ljudske stranke in avstrijskih krščanskih socialcev in njihovih prizadevanj, da bi našli skupno platformo, na kateri bi se zbrali vsi avstrijski katoliki v stranko s protislovansko ostopaj. Takrat, l. 1907, se je znašel v Primorju urednik zagrebškega »Savremenika« Branimir Livadić in naprosil Cara, naj za prihodnji letnik revije napiše roman. Tako je nastal roman »Nove borbe« iz istrskega življenja. Zal je v »Savremniku« izšlo le nekaj nadaljevanj, ker so klerikalci preprečili nadaljnje izhajanje. Roman je v celoti izdal še Srpska književna zadruha v Beogradu l. 1927, medtem ko je v dokončni obliki izšel, kakor sem že zgoraj omenil, pred dobrega pol leta v Zagrebu.

Potem je Car izdal mladinski list »Mladi Istranin« (1909), ki ga je nadaljeval po prvi svetovni vojni (1922-1928). Omeniti je treba še novelo v obliki pisma »Muti vidice« (1910), ki jih je v knjižni obliki izdalo Društvo hrvatskih književnikov l. 1917. Problem naseljevanja tujcev, zlasti v obmorski pas istrske dežele, in odpor proti temu je Car podal v romanu »Iza plemen«, ki ga je l. 1913 izdal hrvatska Car. Pri isti založbi je l. 1919 izšel naslednji Carov roman »Pod sumnjem«. Razdobje okrog l. 1830. ki je v romanu prikazano, si je pisatelj zamislil na podlagi arhivskega gradiva, ki mu ga je med drugimi poslal tudi naš dr. Prijatelj, takrat knjižničar dunajske dvorne knjižnice.

V Zagrebu so 1923. leta igrali nov Carovo dramo »Mrtva straža«, ki pa je bila po nekaj predstavah na zahtevno italijanske vlade prepovedana. Nato je izšla vrsta novel (Slipci prozor, Ničiji, Mali od foguna), potem roman »Izmedu dva ognjišta«, ki ga je pa Matica hrvatska odklonila, tako da je moral iziti v podlistkih zagrebških »Novosti« (1933). Drugi roman iz tega obdobja »Naša Marea«, je izšel l. 1931 v zagrebškem »Zenskem listu«. Tridejansko komedijo »Vicencica« je s podporo mesta Sušaka izšla v knjižni leta 1934. medtem ko so roman »Presejenci« izdal l. 1938 pisateljevi prijatelji v — Samoboru. Tam je istega leta izšla tudi Carova monografija »Matko Mandič, čez dve leti pa naslednji roman »Suor Aurora Veronika« iz zgodovine Zrinskih, ki je napisan deloma tudi na podlagi Valvazovega. To je bila jubilejna izdaja za sedemdesetletnico.

Po vojni je izdal obširno romansirano kroniko reške tragikomedije po prvi svetovni vojni z naslovom »Denuncijada«. Vse življenje je branil obsoj svojega istrskega ljudstva in med njim danes tudi proslavlja svoj visok jubilej.

Korenika istrska, sprejni tudi slovenske čestitke!

T. P.

Vsaka država naj sama odloča o svojem nadaljnjem razvoju

Lake Success, 2. nov. (Tanjug). Od 25. do 31. oktobra je bilo v Washingtonu deseto zasedanje sveta mednarodne organizacije za kmetijstvo in prehrano (FAO), ki je pripravil gradivo za peto konferenco, ki se bo začela jutri v Washingtonu. Na dnevnem redu je proračun za leto 1951, tehnična pomoč gospodarsko nerazvitim državam in še nekatera druga vprašanja.

V poročilo sveta FAO so sprejeli na predlog jugoslovanskega delegata Staneta Krašovca tole določbo:

»Države, ki prejemajo tehnično pomoč, imajo veliko odgovornost glede izvajanja tehnične pomoči. V tej smeri lahko gospodarski razvoj države, ki prejema pomoč, določa le država sama. FAO lahko daje navodila samo za tista področja, ki spadajo v njegovo pristojnost. O tem, ali bo kaka država dala prednost industrijskemu ali kmetijskemu razvoju, ima pravico odločati le prizadeta država.«

Ko je utemeljeval jugoslovansko stališče, je Staneta Krašovec dejal: »Ljudstvo vsake države mora samo odločati o svojem nadaljnjem razvoju in svoji poti. Pri dajanju tehnične pomoči organi OZN ne smejo zahtevati posebnih od prizadete države, da bi sprejela njihove zamisli o gospodarskem razvoju. Obsoditi je treba sleherni prizadevanje, da bi se tehnična pomoč spreminjala v sredstvo vsiljevanja določen smeri gospodarskega razvoja državam. Bilo bi skrajno škodljivo, če bi n. pr. silbo razviti državi, vsilili, da bi dala prednost kmetijskemu razvoju pred industrijskim.«

Jugoslavija je bila izvoljena v odbor za oceno svetovnega prehranskega položaja, jugoslovanskega delegata Krašovca pa so izvolili za predsednika uredniškega odbora, ki bo pripravil poročilo.

Na seji je jugoslovanski delegat Staneta Krašovec odločno nastopil proti sprejemu Francove Španije v FAO.

Prodiranje sil OZN na vzhodni fronti v Koreji zaustavljeno

Tokio, 2. nov. (Un. Pr.). Poročilo glavnega štaba generala Mac Arthura pravi, da so hudi napadi severnokorejskih sil prisilili prvo ameriško konjenično divizijo in tri južnokorejske divizije na odsek Unsan—Ondžong z umiku. Severnokorejski prodor na tem odseku znaša 15 km. Enote južnokorejske 1., 7. in 8. divizije, ki se umikajo zaradi stalnih napadov Severnokorejcev, so zasedle nove postojanke severno od Jongpondonga in vzhodno od Unšana.

Enote 14. ameriške divizije, ki operira na obalnem pasu severozahodne Koreje, so prodrle 23 km zračne črte

Sinuidžuja, začasnega sedeža severnokorejske vlade ob ustju reke Jalu. Prednje straže 7. ameriške divizije, ki se je pred dnevi izkrcala v pristanišču Vonsan na vzhodni obali Severne Koreje, so se spopadle s severnokorejskimi silami severozahodno od Kungšana.

Ameriško letalstvo je izvedlo večeraj nad 400 borbenih poletov nad Severno Korejo. Veletrdnjave so bombardirale širok pas od zahodne do vzhodne obale Severne Koreje, srednji bombniki in lovski bombniki pa so napadali zbirališča čet in tankov. Severnokorejsko protiletalsko topništvo je sestrelilo letalo znanke »Shooting Star«.

Prejšnji teden je bilo ujetih še 5000 severnokorejskih vojakov, s čimer se je število ujetnikov zvišalo na 135.000 mož.

Po izjavi predstavnika ameriškega prvega armadnega zbora je položaj na odseku Unsan—Ondžong precej »nejasen in zmešan«.

Severnokorejsko poročilo pravi, da so severnokorejske oborožene sile zadale težke izgube ameriškim in južnokorejskim četam na sektorjih severno in severovzhodno od Fenjanga, zajele več kot tisoč ameriških in južnokorejskih vojakov, 400 vojakov pa je padlo. Zaplenjenih je bilo 52 topov in minometalcev, 40 strojin, 22 motornih vozil in drugo vojno gradivo. Sporočilo pristavi, da so severnokorejske oborožene sile zaustavile napredovanje ameriških in južnokorejskih čet na vzhodnem sektorju fronte.

Velikanski roji kobilje v Avstraliji

London, 2. nov. (Reuters). V avstralski državi New South Wales milijoni kobilic rušijo vse ovire, postavljene za varstvo pašnikov. Gosti oblaki kobilic so pokrili zahodno področje države. Večraj so uporabljali metalce ognja proti tem uničujočim žuželkam.

NEMŠKO VPRAŠANJE ZOPET V OSPREDJU

I. BORBA DVEH BLOKOV ZA NEMČIJO

Ce bo rešeno nemško vprašanje, bo zagotovljen tudi mir v Evropi. Takšno je bilo splošno mnenje pred vojno; o tem so govorili in sklepali med vojno; enako so gledali na to vprašanje takoj po vojni in še danes. Toda doslej so vsi bolj ali manj pametni predlogi in politični programi, ki so »reševali« nemško vprašanje, ostali le na papirju. Celo deklaracijo, kakor je bil potsdamski sporazum med Trumanom, Stalinom in Churchillom oz. Attleejem, so dogodki spremenili v navadno »krpo papirja«, da uporabimo izraz, ki je bil tako všeč Hitlerju, ko je govoril o mednarodnih sporazumih.

Mnenja, da je treba streti duha, ki je med letom 1933. in 1940. obvladoval Nemce, da je treba izvesti dosledno denacionalizacijo in s tem tudi popolno razorožitev Nemčije, spraviti nemški narod na miroljubno pot in podpreti težnje v nemškem ljudstvu po resnični demokratičnosti, so spričo drugih, — tako imenovanih »višjih interesov«, ki jih imajo zmagovalci Hitlerjevega vojaškega stroja v središču Evrope, — postala v petih letih in pol po kapitulaciji nacističnega režima — odvisna, od nikogar upoštevana. Na površje so prišli povsem drugačni načrti, ki v se ali oni obliko jasno dokazujejo, da je nemško ozemlje spremenilo v po-prisrčne ostre, doslej sicer samo hladne borbe med obema blokoma — vzhodnim in zahodnim. — Oba bloka si prizadevata, izkoristajoč položaj, ki je nastal v premagani državi, da bi ut-

dila svoje izpostavljene položaje in razširila svoj politični vpliv v smislu imperialističnega razdeljevanja »interresnih sfer« in vzpostavitev novega »pravnotežaja« sil v Evropi. Težnje velisil, da druga drugo iztisnejo iz središča Evrope in razširijo svoje »vplivno« območje bodisi proti vzhodu, bodisi proti zahodu, so morale nujno vplivati ne samo na napetost v zunanjepolitičnih odnosih, temveč so pokazale svoje posledice tudi v notranjem življenju Nemčije, ali bolje v notranjem življenju dveh Nemcij — »Zvezne republike« na zahodu in »Demokratske republike« na vzhodu, ki sta vznikli kot »uspeha« nasprotujočih si političnih in strateških teženj Sovjetske zveze in zahodnih veleisil — ZDA, Velike Britanije in Francije.

Višek ironije v politični igri za Nemčijo (in za pridobitev Nemcev za svoje namene) predstavlja nedvomno prizadevanje, da zopet oborožijo Nemčijo, tako da bodo Nemci dobili orožje prav iz rok tistih, ki so jim ga pred časom pobrali. Ta obrat v odnosu do Nemčije skušajo »raztolmačiti« na različne načine. Znani vojaški sodelavci ameriškega lista »New York Times« — Hanson W. Baldwin je pred kratkim napisal članek, v katerem izraža mnenje, da so nastale sedanje težave na svetu zaradi strateških in političnih napak, ki jih je napravila vlada ZDA za vojne in takoj po vojni.

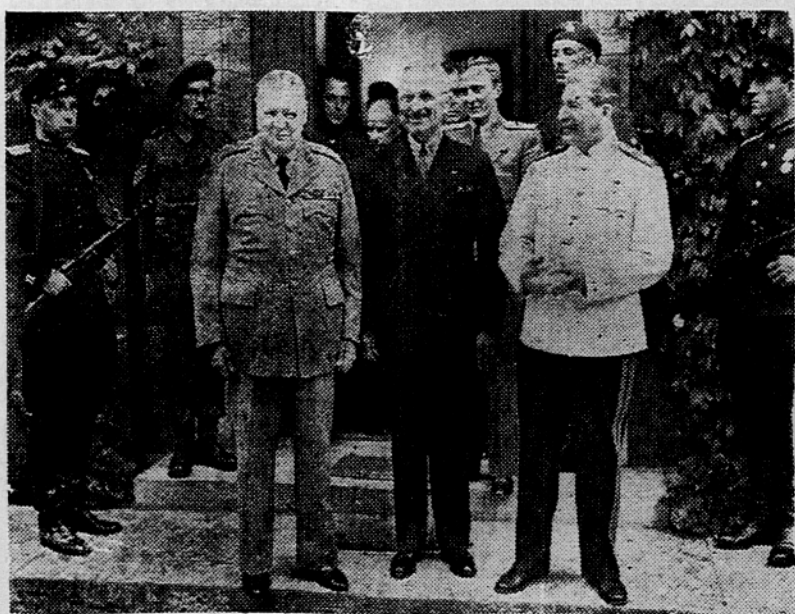
V začetku so se Američani preveč zavzeli samo za zmago in premalo za povojne probleme. Največja napaka

zadnje vojne je bila zahteva o brez-pogojni kapitulaciji Nemčije. Wilson je za prve svetovne vojne bistro razločeval med cesarjem in militarističnimi junckerji ter med nemškim narodom. Roosevelt in Churchill sta za druge vojne to ugodno potezo spregledala. Medtem pa je Stalin potežnil jasno ločnico med Hitlerjem in nacisti ter nemškim narodom, pa tudi nemško vojsko. Stalin se ni nikdar strinjal z zahtevu o brez-pogojni kapitulaciji in je zato tudi odklonil sodelovanje na konferenci v Casablanci 6. novembra

1942 in imel celo govor, v katerem je namignil, da bi nemški poraz ne pomenil hkrati tudi konca nemške vojaške moči.

Baldwin citira po Williamu C. Bullitu Rooseveltovo izjavo: »Zdi se mi, da Stalin... noče drugega kot varnost za svojo državo in če mu damo vse, kar je v naši moči, ne da bi kaj zahtevali od njega noblesse oblige, — mislim, da ne bo poskušal izvesti nobene aneksije in bo delal z nami za demokratične in svobodni svet.«

Na tem mišljenju je dolgo slonel

Slika s potsdamске konference leta 1945 — Churchill, Truman in Stalin se smehljajo. Kazalo je, da je nemško vprašanje za vcdno rešeno. Toda danes...

ameriška politika. Sele z Achesonom, ki je z »nadstrankarsko« smerjo v zunanji politiki ZDA odpravil nasprotja med republikanci in demokrati, je prišlo do obrata, Baldwin tolmači ta obrat s tem, da »gre Achesonu v prvi vrsti za to, da pripelje Nemce nazaj v zahodno obcestvo«. Nemškemu vprašanju daje sedanja ameriška politika prednost pred japonskim problemom in položajem na Daljnem vzhodu. Politika Washingtona je glede tega jasna.

Ne glede na pomisleke Anglije in na račune Francije podpira ameriška vlada načrte za ureditev »Zvezne republike«. Pripomogla je do revizije okupacijskega statuta, uprila se je nadaljnji demontaži nemških tovarn, zagotovila je ponovno oborožitev Zahodne Nemčije, dala je izjavo, da ne priznava meje na Odri in Nisi — vse z namenom, da naredi iz tega protutež za vabe z Vzhoda. »Svet potrebuje nemško energijo, nemške talente in nemško navdušenje za obrambo kulture«, je dejal Acheson, da bi se prikupil Nemcem in s tem zasenčil znano Stalinovo pismo, po katerem imata nemško in sovjetsko ljudstvo moč »za uresničenje velikih del svetovnega pomena«.

O ponovni oborožitvi Zahodne Nemčije so se čuli glasovi že v začetku lanskega leta in so vzbudili med nemškimi preprostim prebivalstvom velik odpor. Nato je obravnavanje tega vprašanja za nekaj časa zamrlo. Letos pa je zopet stopilo v ospredje, prej in posledje po zaslugi inozemstva. Zvezni kancler dr. Adenauer je najprej zavzel neodločno stališče. S tem je pomenju nekaterih nemških krogov napravil napako, kajti slabotna oborožitev Zahodne Nemčije bi bila brez po-

mena, močna pa bi le pospešila izbruh vojne, ker bi mogločnega nasprotnika na vzhodu samo izvalila. »Slaba ali močna oborožitev pa bi v vsakem primeru spravila v nevarnost notranjo politiko Nemške zvezne republike«, je napisala o tem vprašanju najbolj razširjena nemška revija »Frankfurter Hefte«.

Letos avgusta pa je kancler Adenauer postavil predlog, ki je vzbudil veliko pozornost po vsem svetu. Sklajajoč se na »napadalne« priprave v Vzhodni Nemčiji, je kancler zahteval, da »je treba nemudoma dvigniti moralo prebivalstvo Zahodne Nemčije s tem, da se »povečajo ameriške okupacijske sile«. Obenem je Adenauer poudaril, da »je potrebno takoj sprejeti sklep o našem (t. j. nemškem) sodelovanju v zahodnoevropski vojski«. Adenauer je tedaj govoril samo o nemških »policijskih silah«. Ameriški visoki komisar Mocloy je že 25. avgusta obvestil Adenauerja, da bodo zahodni zavezniki odobrili nad 10.000 mož posebnih državne policije, zvezna vlada pa naj takoj pripravi vse za opremo in izvežbanje tega števila oboroženih ljudi. Ob tej vesti je nastalo v zahodni Evropi, posebno v Franciji, hudo razburjenje. Tako je pariški list »Le Populaire« pripomnil, da je tudi Hitlerjev »Wehrmacht« začel s policijskimi silami, ki so štele najprej samo 10.000 mož; napravil pa je iz tega »desetmilijonsko armado«.

Sklep newyorškega sestanka zunanjih ministrov ZDA, Velike Britanije in Francije (19. septembra) o ponovni oborožitvi Zahodne Nemčije pa je postavil piko k vsemu ugibanju, ali bodo Nemci dobili svojo vojsko — ali ne! (Nadaljevanje pride)

Kaj povzroča pretirane cene blaga na prostem trgu

Marsikaj že dobis danes v prosti prodaji, tako iz zvezne in republiške, predvsem pa iz lokalne proizvodnje. Izbrala je več povlačila in ni se ti treba postavljati v vrsto, morda se zastoji. Toda, hkrati moramo z žalostjo ugotoviti, da so se cene mnogim, tudi nujno potrebnim predmetom široke potrošnje znatno zvišale, v nekaterih primerih tako zelo, da ti zastane sapa. Kako je to mogoče, se vprašuje ljudje, saj se proizvodni stroški niso čez noč dvignili.

Zvišanje cen v prosti prodaji v resnici ni posledica kakšnih sprememb v proizvodnih stroških, marveč je le v zvezi z uveljavljanjem načela svobodnega in elastičnega formiranja cen po ponudbi in povpraševanju. Brez kakrega ni mogoče prosta prodaja. S. I. majem je bil uveden prosti promet blaga za prosto prodajo od proizvajalca do potrošnika, brez kontingentov ali distribucijskih planov. Temu blagu sedaj določajo cene proizvodna podjetja in trgovine in ne več upravni organi.

Sprva v našem trgovskem aparatu niso imeli pravega poguma, korigirali navzgor tiste cene, ki očito niso ustrezale realnemu razmerju med ponudbo in povpraševanjem. Toda kaj hitro so naša proizvodna in trgovska podjetja zašla v drugo skrajnost. Nekateri voditelji proizvodnih podjetij in ljudski odbori so izgubili pravo mero in so začeli dvigati cene tudi tam, kjer takega dvigavanja niso narekovala tržna razmere. Razni nakupovalci, domači in iz drugih ljudskih republik, so začeli pri proizvodnih podjetjih licitirati cene navzgor, pogosto tudi ne glede na kvaliteto. V trgovini pa je se marsikje udomačilo zgrešeno naziranje, da cene šele takrat ustrezajo načelu ponudbe in povpraševanja, kadar je tako visoka, da potrošnik blaga ne kupi. Ko pa se izkaže, da je cena previsoka, se trdovratno upirajo znižati jo in pozabijo, da velja načelo ponudbe in povpraševanja tudi takrat, kadar je cena glede na tržni položaj previsoka.

Kvarne posledice tega napakega gledanja so se že pokazale. Marsikje se kopijo zaloge lakomiselno kupljenega, nekvalitetnega in nekurenega blaga. Da bi se takega blaga znebili, uporabljajo ponekod nedovoljena sredstva, kakor n. pr. v Ptuj, kjer prodajajo v neki prodajalni okrajnega magazina kuhinjsko sodo le tistemu, ki kupi tudi alkoholizirano dozo za 60 din. Trgovska podjetja so tudi že prekoračila kredit pri Narodni banki. Namesto da bi izdelano blago čim hitreje prišlo do potrošnika in pri tem opravilo svojo ekonomsko funkcijo ter absorbiralo gotovino iz prometa, čestokrat obliči v trgovini. Posledica je, da tako trgovci ne more izpolnjevati svoje temeljne naloge, preskrbovati potrošnike z blagom; hkrati pa ne more izpolnjevati svojih gospodarskih planov.

Se bolj pa grešijo proizvodna podjetja. V polpretekli dobi so mnogi pogrešno mislili, da so distribucijski plani začetek in konec planskega gospodarstva, ne pa proizvodnja; danes, ko so ob razširjeni proizvodnji odpravljeni distribucijski plani za blago v prosti prodaji, pa spet menijo, da se bo s formiranjem cen po ponudbi in povpraševanju vse samo uredilo in da bo ob visokih cenah prenehalo vsako nesorazmerje med potrebami potrošnikov in tisto proizvodnjo, ki so jo planirali. Proizvodna podjetja se v mnogih primerih trdovratno drže postavljanih planov proizvodnje blaga za prosto prodajo, namesto, da bi jih prilagodila potrebam trga, tako glede izbre posameznih predmetov kakor tudi glede asortimentov. Le tako si moremo tolmачiti nerazumljivo pomanjkanje določenih asortimentov blaga za zadovoljevanje osnovnih potreb potrošnje. Vzemimo za primer proizvodnjo čevljev. Ta v celoti ne zaostaja za potrebami. Toda določenih asortimentov ni mogoče dobiti. Za majhne otroke čevljiče lahko zastoj obletaja vse trgovine. To stanje traja že nekaj let. Nekaterih gospodarskih predmetov vidis vse polno v trgovinah, toda vprašaj spodnje, kako je s sirkovimi metlami ali krtačami ribarstvi. Kadar dobe trgovine malenkostne količine metel, so na mah razprodane. Docela nezadostna preskrba z metlami traja tudi že dolgo. Nekateri kmetje, zlasti na Hrvaškem, se so hitro znašli. Posejali so sirk in sami izdelujejo metle ter jih prodajajo na trgu. Tu pa stanejo — reci in piši — 250 din. Niso pa se znašli naši planerji. Pa nikar ne mi-

slite, da je sirkova slama uvozna surovina. Iz Vojvodine jo izvažajo v velikih količinah. Mar mislite, da bomo rešili vprašanje metel na ta način, da bo tudi državni sektor privl celno na 250 dinarjev. Nikakor ne. Tisti, ki tako misli, pozablja, da zvišanje cen ne predstavlja rešitve, če ni zadovoljena vsaj njuna osnovna potreba. Če gospodinja nima s čim pometati, se mora pač odreči drugim, sicer važnim, toda manj nujnim potreb, le da pride do metle in je prisiljena plačati vsako ceno.

Prav posebno poglavje predstavljajo tisti potrošni predmeti, ki se v zagotavljanju preskrbi dobe le v redkih primerih. To so na primer nogavice, ki jih običajno ni dobiti; če pa pridejo v prodajo, so v trenutku razprodane. Mar naj sedaj naše delavke in gospodinjke kupujejo običajne bombažaste nogavice po 260 din v prosti prodaji, ker jih ne dobe na točko. Tako blago naj se prosto prodaja šele takrat, ko bo predvsem zadovoljena potreba v zagotavljanju preskrbi.

Popolnoma zgrešeno je naziranje, da se bo ob prostih cenah vse samo uredilo. Res je, da visoka cena zmanjšuje povpraševanje, seveda, če ne gre za neogibno potreben in življenjsko važen predmet. Toda vpliv na povpraševanje je le ena stran; kako pa je z vplivom na proizvodnjo? Samo v kapitalističnem gospodarstvu ureja tržni mehanizem ponudbe in povpraševanja avtomatično tudi obseg proizvodnje in to kot slepa zakonitost, neenakomerno in anarhično, nesmotno in preko številnih odklonov. V socialističnem planskem gospodarstvu pa urejamo proizvodnjo po planu, četudi v globalnih okvirih, in zavestno uporabljamo faktor ponudbe in povpraševanja kot orodje za boljše planiranje in kot sredstva za izpolnjevanje nalog naše socialistične graditve. Socialistično plansko gospodarstvo izključuje slepo delovanje ponudbe in povpraševanja. Zato moramo plansko obvladati ponudbo in povpraševanje in ju zavestno uporabljati kot instrumenta planske razdelitve, hkrati pa moramo v planiranju, dovolj širokih globalnih okvirih zagotoviti, da bosta ponudba in povpraševanje v celoti usmerjena našo proizvodnjo v smeri zadovoljevanja dejanskih potreb in dejanskega okusa potrošnikov, česar ne bi mogel v vseh podrobnostih predvideti niti najpreciznejši planer (Boris Kidrič).

Da se zagotovi tako usmerjanje proizvodnje, je letos proizvodnja predmetov za prosto prodajo planirana v širokem okviru, kar omogoča, da mnogo bolj elastično prilagodimo proizvodnjo potrebam potrošnikov. Razen tega pa ima udeležba v enem delu tržnega dobička namen, podpirati proizvodna podjetja, da proizvajajo tisto blago, ki ga zahteva trg.

Z razširjenjem sistema proste prodaje potrošnih predmetov po svobodno

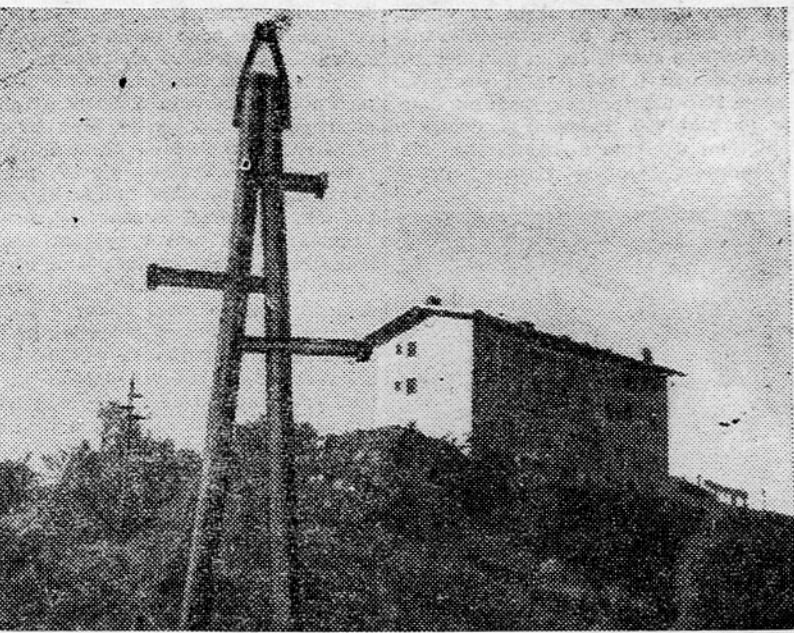
formiranih cenah se ni morda zmanjšala, marveč je povečala odgovornost operativnih organov v naši proizvodnji in trgovini. Kadar nastopi zaradi večje potrebe neskladnost med ponudbo in povpraševanjem na določenem področju, takrat si morajo ti organi prizadevati, da dosežejo skladnost s povečanjem proizvodnje in se ne smejo zadovoljiti s tem, da kratko in malo zvišajo cene.

V mnogih primerih so povzročili pretirano visoke cene tudi naši ljudski odbori, ki nalagajo svojim proizvodnim podjetjem velike planske obveznosti glede tržnega dobička. Podjetja na skušajo doseči planirane zneske tržnega dobička z zvišanjem cen, namesto s povečanjem obsega proizvodnje, z izboljšanjem kvalitete in razširjenjem asortimenta. Pri tem pozablja, da tržni dobiček ne more biti smoter proizvodnje. Posamezna podjetja izkoriščajo tudi trenutno pomanjkanje blaga ali začasnó povečanje povpraševanja. Tako so pred Dnevom mrtvih zvišali ceno svečam na 690 din kg, nekdo zagreško podjetje pa je v treh dneh trikrat zvišalo ceno smrkovemu planinu od 12 na 49 din. Ničče ne ugovarja, če se visok tržni dobiček naloži na luksuzno blago. Toda v teh primerih ne gre za luksuzne predmete, marveč za blago vsakdanje potrebe, ki ne prenese visokega tržnega dobička.

Tisti nakupovalci, ki so hoteli za vsako ceno nagrabiti čim več blaga, so napravili slabo usmogo potrošnikom. Koncentrirano povpraševanje v kratkem časovnem razdobju je dalo proizvodnim podjetjem napačno sliko o obsegu resničnega povpraševanja in možnosti prodaje ter jih je zapeljalo, da so posiljati pretirano visoke cene. Slabo uslugo pa so ti nakupovalci napravili tudi svojim trgovskim podjetjem, ki bodo prej ali slej prisiljena znižati cene tistemu blagu, ki so ga preden kupila ali ne ustrezajo potrebam potrošnikov. Tako bodo namesto tržnega dobička izkazala negativni saldo, ki gre na breme tistega organa, ki mu trgovsko podjetje pripada, t. j. ljudskega odbora ali zaščitne organizacije.

Ta razvoj bo še pospešil najnovejši ukrep zveznega sveta za promet z blagom, po katerem Narodna banka ne bo več dajala novih denarnih sredstev trgovskim podjetjem, ki so kredit izčrpala. Tako bodo podjetja občutila vse posledice, ki nastanejo, če prodajalne napolnijo z blagom slabe kakovosti ali z blagom, kupljenim po nesorazmerno visokih cenah. Ljudski odbori pa po dobljenih navodilih ne smejo več dopuščati, da bi podjetja nerealno določala cene, Zamislite si je tudi ustanovitve posebnih uradov za cene, ki bodo imeli nalogo, v določenih okvirih urejati proizvodne cene z zahtevami trga. Za nekatere vrste blaga pa bodo po potrebi določene plafonske cene, ki jih proizvodna podjetja ne bodo smela prekoračiti. (fs)

Daljnovid visoke napetosti v višini 1525 m

Ena izmed največjih nalog Planinskega društva Ljubljana v letošnjem letu je gradnja daljnovidov visoke napetosti (10.000 voltov) od elektrarne na Savici do Doma na Komni. Daljnovid bo omogočil prenos električne energije do naše najpomembnejše in največje zimske postojanke, do Doma na Komni na 1525 m nadmorske višine. Na transformatorsko postajo na Komni bodo priključili, razen planinskega doma, še kočna na Planini na Kraju in bližnja gozdarska kočna. Električna energija bo na razpolago tudi za pogon žage, vodne črpalke in za budočo vzpenjačo.

Trasa novega daljnovidov Savica-Komna se pričinja pri stari hidrocentrali na

Savici in poteka v skoraj ravni črti do spodnje postaje nekdanje vojaške vzpenjače, nedaleč od planinske postojanke pri Savici. Odtod se vzpenja 400 m visoko v eni razpetini do zgornjega oporišča blizu imenovanemu »bremez«. Za to razpetino, ki meri med oporišči čez 600 m, so marljivo člani jeniškega planinskega društva s prostovoljnimi delom izdelali in namestili dva specialna železna jamba. Prvotna trasa je potekala po gozdnem pobočju, kjer se v mnogih ključih vzpenjala gorska steza in kolovoz. Izsek za visokonapetostni vod bi v tem predelu bistveno spremenil sedanjo podobo narave. Planinsko društvo Ljubljana se je zaradi tega odločilo za drugo, smelejšo

so potezo, ki je sicer težje rešljiva, vendar pa ne zahteva nobenih izsekov v gozdnih nasadih. Tako je uspelo ohraniti zunanjost podoba tega naravnega amfiteatra, ki tvori s steno Komarče in predpadnimi skoki pod Javrovo in Dobravovo glavo veličasten zaključek Bohinjskega kotla, bisera med naravnimi lepotami Slovenije.

Zgornji potek daljnovidov se na Dobravovem kopsku sicer približuje gorski poti, nato pa se umakne na jug od kote 1432 ter se šele tik pod vrhom približa Domu na Komni. Transformator bo nameščen v posebnem prostoru novega gospodarskega poslopja, ki je že pod streho in kjer dovršujejo notranja gradbena dela.

Slabe vremenske razmere so nekoliko zavirale zaključna montažna dela na daljnovidu, vendar bo Planinsko društvo, s pomočjo strokovnjakov in prostovoljnih delavcev, že konec novembra priključilo Dom na Komni na omrežje hidrocentral na Savici, s čimer bo izpolnilo svojo največjo in najtežjo letošnjo obveznost.

Planinski dom na Koheah

Dom stoji v višini 1600 m pod grebenom Koše in v Karavankah. V zimskem in letnem času je daleč naokoli lepa okolica, ki je primerna za oddih domovnjaku. Tudi dve skupni ležalnici, 5 postelj, dve sobi po 2 postelji, tri sobe po 2 postelji, eno sobo s 3 posteljami in jedilnico z manjšo sobo. Izohodična točka k domu je Tržič na Gorenjskem, odkoder vodijo do doma z Ljubljane čez dolinske ceste dobro markirane poti. Oskrbuje ga Planinsko društvo. Tržič in je stalno oskrbovan. Obiskovalci naj vzemo s seboj osebne izkaznice!

Hrastiški alpinisti napovedujejo tekmovalno

V proslavo 10. obletnice ustanovitve Op. napoveduje alpinistični odsek Hrastiški vsem alpinističnim odsekom Slovenije tromeščno tekmovalno, ki se je začelo 1. t. m.

Jutri tekma zagrebških in dunajskih nogometašev

Poleg meddržavne nedeljske nogometne tekme Jugoslavija - Norveška, bo jutri v Zagrebu tudi nogometna tekma med reprezentancama Zagreba in Dunaja, ki je premagala preteklo nedeljo izbrane budimpeštanske nogometaše 3:0. Dunajski črtili bodo nastopili v naslednji postavi: Engelmayr (Vienna), Pavusa (Wacker), Kowanz (Austria), Brinek (Wacker), Merkl, Golob (Rapid), Bokan (Wacker), Riegler, Probst, Dienst (Rapid), Habitzl (Admira), Körner II. (Rapid).

Reprezentanca Zagreba še ni sestavljena. V poklet prihajajo naslednji igralci: Zmari, Stinčić, Broketa, Crnković, Ožegović, Režek, Belin, Joksimović, Strnad, Dvornić, Wölfl, Vidjak, Firm, Čajkovski II. in Zebec.

V predtekmi bosta igrali reprezentanci Ljubljane in Zagreba B.

Prvenstvo ljubljanskega I. razreda

Nogometno tekmovalno za prvenstvo ljubljanskega I. razreda se blizu h koncu. Med sedmimi udeleženci vodi trenutno VTP pred Grafičarjem, Papirnicarjem, Slovanom, Litostrojem, Ilirijo in Elektrovozom. Za prvo mesto se bori VTP, ki ima 18 točk in Grafičar 16. Odločilna borba med obema nasprotnikoma bo v

ZVEZNA NAMIZNOTENISKA LIGA

Nezaslužen visok poraz Kladivarja

V nadaljevanju namiznoteniškega prvenstva zvezne lige je bilo pretekli teden na sporedu pet tekem. V Subotici je Spartak z lahko nadladi Zvezničarja (Novi Sad). Dva poraza z enakim rezultatom je doživela beogradska Crvena zvezda v Zagrebu proti Mladosti in Borcu, medtem ko je v Celju po lepi igri premagala Kladivarja. Edini dve točki sta Kladivarju priborila par Bradeško-Medvešek, ki sta premagala dvojico Davidović-Djordjevič ter Bradeško v igri posameznikov z zmogo nad Davidovičem. Kladivar je tokrat zaigral zelo lepo, vendar se njegovi igralci niso mogli uspešno zoperstavljati razigranim Beogradsčanom. Rezultati so tle:

Spartak: Zvezničar 8:2
Mladost: Crvena zvezda 6:4
Borac: Crvena zvezda 6:4
Lokomotiva: Dom JVA (N. Sad) 5:5
Kladivar: Crvena zvezda 2:3

Turnir v Brežicah

Sindikato športno društvo Razlag je po daljšem presledku organiziralo v Brežicah republiški namiznoteniški turnir, na katerem je sodelovalo 9 društev s 63 igralci. Prireditelj ni bila kdo ve kako kvalitetna zaradi zastoj, ki se kaže v tej športni panogi že od začetka druge polovice tega leta. Tudi organizacija tekmovalnika ni bila zadovoljiva.

Med posamezniki igralci je napravil presenečenje mladinec Hlebs iz Kranja, ki je v polfinalu premagal Gramatšiča 2:1. Ponovni nastop dr. Lazarja in njegove priprejive zmage nad svojimi nasprotniki, dajejo slutiti, da se kvaliteta slovenskega namiznega tenisa popravlja. Med ženskami je bila prav dobra Bogatajeva.

Med moškimi posamezno je zmagal

Pokalni turnir v Solkanu

Sindikato društvo Branki iz Solkana je priredilo preteklo nedeljo v Solkanu pokalni nogometni turnir, na katerem so sodelovali Tolmin, Branki (Solkan) ter prvo in drugo moštvo Zvezničarja iz Nove Gorice.

V prvi tekmi je Zvezničar II. premagal Tolmin 2:1, vendar je bila tekma zaradi pretepa oziroma, ker je moštvo Tolmina svojevoljno zapustilo igrišče, prekinjena.

V glavni igri sta se pomerila Branki in Zvezničar I. Zmagal je Branki 1:0.

V nedeljo bo finalna tekma med Zvezničarjem II. in Brankom.

V nedeljo Velež: Zvezničar

V zadnjem kolu nacionalne nogometne lige se bodo igralci ljubljanskega Zvezničarja pomerili z enim najmočnejših članov VII. lige Veležem iz Mostarja. Ker kažejo Zvezničarji v zadnjem času solidno formo, se pričakuje, da bo nedeljska tekma zanimiva. Začetek tekme bo ob 14.30 na Stadionu ob Tyrševi cesti, ob 13. pa bosta igrala Milnik in mariborski Zvezničar (slovensko prvenstvo).

Ženske Kladivarja prvakinja Slovenije

Zenska vrsta celjskega Kladivarja je te dni odigrala zadnji dvoboj za prvenstvo Slovenije v namiznem tenisu. Celjanki so premagale mariborskega Zvezničarja 3:0 s čimer so v postavi Rebešek, Meško postale prvakinja Slovenije za leto 1950.

ZVEZNA LIGA V ROKOMETU

Dinamo še vedno vodi

Najpomembnejša tekma VIII. kola zvezne lige v rokometu je bila med beogradskega Zvezničarjem in Meteorom iz Zagreba, ki se je končala neodločeno, zaradi česar se je pančevski Dinamo še nadalje odziral v vodstvu lestvice. Po eno točko sta si razdelila še Borac in sarajevski Zvezničar. Milicioner, ki je edino doslej ne neporočeno moštvo, je premagal Borca, Zvezničar iz Niša je izbojeval nad Zagrebom zmago s tesnim rezultatom, Zagreb pa je v Beogradu premagal Crveno zvezdo.

Rokometna zveza Jugoslavije je zaradi kršenja pravil razveljavila tekmi Zvezničar (NIS): Rabotnički 4:6 in Zvezničar (NIS): Borac 5:4. Razveljavljeni tekmi bodo igrali ponovno.

ZVEZNA ŽENSKA LIGA

Zagreb jeniški prvak

Jeniški del tekmovalja v zvezni ženski rokometni ligi je pred zaključkom.

Na prvo mesto se je uveljavila ekipa Zagreba, ki je ne more v zadnjem kolu prehiteti noben nasprotnik. Vrstni red članov v predzadnjem kolu je tale:

Zagreb 14 točk, Lokomotiva 10, Spartak 9, Zvezničar 6, Enostnost 5, Marjan 5.

Zanimive tekme v rokoborbi

Ljubitelji rokoborbe bodo imeli jutri priložnost videti v Ljubljani zanimive tekme v rokoborbi. V medsebojnih bojaznih bodo igrali Zvezničar II. in Solkan, ljubljanskega Zvezničarja in Slovana.

Prireditelj bo ob 20. v Domu Ljuba Serčerja v Siskli.

SVETOVNO PRVENSTVO V KOŠARKI

Še o tekmi Peru: Jugoslavija

Košarkaška reprezentanca Jugoslavije je odigrala v argentinskem mestu Rosario svojo poslednjo tekmo na svetovnem prvenstvu. Peru je premagal Jugoslavijo po dveh podlaskih 45:43 (24:14). V zadnjem času je bila igra neodločena z rezultatom 35:35. Po prvem podlasku je bil izid tekme še vedno neodločen 25:25. Seje v drugem podlasku so igralci Peruja izbojevali zmago. Igralci Peruja so bili stalni v vodstvu iz 9 do 15 minut razlike. Jugoslovanci so z dobro igro vselej uspeli rezultat izenačiti. V odločilnem trenutku pa so Jugoslovanci postali. Potek tekme je najbolj razviden iz tega, da je Peru dosegel v prvem polčasu 24 košev, Jugoslavija pa 14, v drugem polčasu pa je Jugoslavija dosegla 21 košev, Peru pa 11 košev.

Jugoslovanci so zaradi netočnega streljanja zamudili nešteto priložnosti za doseg košev, zlasti pa v zadnjem delu igre. Za Jugoslavijo so bili uspešni Radčević 2 koša, Gec 8, Tomić 6, Lodi 4, Kamber 5, Novaković 3, Demšar 15 in Engler 2. Tik pred koncem tekme so bili izključeni iz igre najboljši igralci Demšar, Popović, Gec, Kamber in Lodi, kar je za Jugoslavijo še naprej škodilo. Sodniki so napravili več napak na škodo naše moštva.

Jugoslavija ne bo igrala v Španiji

Vodstvo košarkaške reprezentance Jugoslavije na svetovnem prvenstvu v Buenos Airesu je sklenilo, da naše moštvo ne bo igralo tekme s Španijo, ki bi morala biti večer. Organizacijski komite je sporočil tudi, da ne bo tekme med reprezentancama Peruja in Ekvadorja.

Francija ne sodeluje več

Francoska federacija za košarko je odločila, da francoska reprezentanca zapuša tekmovalja za svetovno prvenstvo. Francoski športni tisk piše, da je prišlo do te odločitve zato, ker mednarodni federacija za košarko ni uspelo zagotoviti spoštovanje pravil igre.

Nogometni reprezentanti Francije in Belgije sta igrali v Parizu neodločeno 4:4

Bokarski dvoboj amaterskih reprezentanc Anglije in Irške v Wembleyu se je končal neodločeno 4:4.

NOVICE in zanimivosti

z vsega sveta

Mehanično srce. Dva ameriška vojaška zdravnik sta sestavila aparat, ki opravlja funkcijo desne polovice srca. Je v bistvu črpalka, ki potiska kri, ki je opravila krogotok po telesu, v pljuča, kjer sprejema kisik. Lastnosti tega »mehaničnega srca« sta že preizkusila na živalih, večinoma na psih. S posebno cevko sta prestregla kri v t. im. jugularni veni, aparat pa jo je potiskal skozi drugo cev neposredno v pljučno arterijo. Pri dosežanju poskusih sta lahko ugotovila, da deluje njun aparat brezhibno, vendar najdaljša operacija ni trajala nikdar preko 100 sekund. Oba zdravnikata nameravata umetno srce tako izpopolniti, da ga bosta lahko z uspehom uporabljala tudi pri ljudeh v kliničnih primerih.

Fotografska brzostrelka. V optičnem zavodu univerze v Rochesteru so nedavno izdelali filmsko kamero, s katero je mogoče snemati prizore tisočkrat hitreje kakor z dosedanjimi napravami te vrste. Z njo dobe vsako sekundo 10 milijonov fotografom na filmski trak. Sedaj izdelujejo v istem zavodu slično napravo, ki bo zmogla vsako sekundo 1 milijardo 200 milijonov fotografom. Kakor vse filmske naprave, ki delujejo z veliko naglico,

nima zaslonke in tudi ne zahteva posebne osvetlitve. »Fotografska brzostrelka« bo omogočala snemanje posameznih faz fizikalnih in kemijskih pojavov.

V Parizu je 11.000 avtotaksijev. Po podatkih pariške prefekture obratuje danes v Parizu 11.000 avtotaksijev, t. j. 1000 več kakor lani v istem času. Pred zadnjo svetovno vojno je bilo na področju tega velemeta v prometu več kakor 14.000 avtoizvoščikov.

Promacetin - zdravilo proti gobavosti. Po desetletnem raziskovanju so v zavodu za pobijanje gobavosti v Carlivillu (ZDA) iznašli zdravilo promacetin, ki je že po prvih poskusih pokazalo odlična zdravilna svojstva. Ze po enem mesecu zdravljenja s tem novim zdravilom se je stanje bolnikov, katerim je telo razkrajala doslej neozdravljiva gobavost, izredno popravilo. Menijo, da je promacetin učinkovit tudi pri primerih zastarelega obolenja. Nova iznajdba prinaša uteho milijonu gobavcev, ki so raztreseni po vsem svetu in živijo izobčeni v posebnih karantenhah. Cenijo, da je v ZDA 5000 gobavcev.

Ivo Pirkovič: Bilo je pod Gorjanci

ZMAGOVITI POHOD UPORNIKOV

15

Drugič spet je Sin sredi dneva pisal uporniška gesla po samem trgu. Vaški krčmar je obupno mahal z litrom vina, ki ga je pravkar nesel iz kleči gostom, ročec predzreže, naj za božjo voljo beže in ne izjavijo sovražnikovega srca. Če bi bil vedel, da so se fašisti prestrašili še huje od njega, njihov poveljnik pa da se je v vaški brivnici skrli, ko je skozi okno zagledal ribelce, bi krčmar skoraj gotovo ne prišel na tako čuden način v junaško poglavje naše zgodovine.

Nekoč je udarna patrulja izza potoka streljala poveljnika fašistov skozi okno in mu razbila posteljo. Vojska črnih srajc se je skrila. Sele držali, če ne morda tretji dan po tistem, ko so fašistom zagotovili, da ni nikjer nobenega upornika več, so Mussolinijevi vojskaki pogumno pretepli sosedo, ki ni o vsem, kar se je zgodilo, vedela ničesar več kot slehern drug vaščan ter ji za povračilo tudi oni streljali skozi okno.

Pri fari obkoljeni fašisti so najeli grobarjevega sina, tihotapca in kvartopirca Ceneta Frankoviča, da bi jim za sto lir pretihotapil v mesto pismo. Partizanska patrulja pa je tihotapca zasledila, ga podučila o grobi izdajstva ter ga brez obotavljanja usmrla, ko ga je zalotila še drugi, poskušajočega izogniti se ji v velikem ovinku čez Tolsti vrh. Za sto laskih lir in sovražnikovo stvar sta kmalu po tistem žrtvovali svoji glavi še Zagorka in njena

mlada hči, ki sta pri fari prodajali kmetom tobak, fašistom pa tudi svoji teles.

Past, v kateri je pri fari svetlega Jerneja tlačala Mussolinijeva črna vojska, se je trdno zapahnila. V prostrani šentjernejsko-kostanjeviški dolini so gospodarili uporniki. preganjali tatove in razbojnike, delili pravico, pobirali davke ter postavljali po vaseh revolucionarne odbore.

V četrtek, 2. julija, je sio fašistov vdor iz vasi, da bi na Mokrem polju razbili uporniško stražo, ki je šela le nekaj mož, in si odprli pot proti mestu. Partizani so bili tisti dan brezskrbni, saj so se bili s Sinovo udarno patruljo, ki je stala pri farni vasi, dogovorili, da jim bodo od St. Jerneja poslali kurirja, če bi fašisti kaj nameravali; prav tako pa da bodo z Mokrega polja obvestili tovariše pri farni vasi, če bi sili Italijani s preveliko močjo od mesta. Tako sta si Sinova udarna patrulja pri St. Jerneju in Pilatova straža na Mokrem polju druga drugi varovali hrbet.

Tisti četrtek pa so fašisti udarili iz vasi tako iznenada, da so Sinovi partizani izgubili pogumnega tovariša, ki se ni hotel umakniti, in da niso utegnili poslati hitrega sira na Mokro polje. Tudi to je bilo čelo izdajalske ženske. Tako se je zgodilo, da sta se tisti dan brezskrbno odpeljala z Mokrega polja po cesti, ki pelje k fari, Pilat in Rokelnov, s puškama posev čez hrbet, kakor jih nosijo vojaki, kadar se ne nadejajo borbe. V ostrem ovinku pri gradski cerkvi, sta zavozila v krdo fašistov, ki so prodirali nasproti v strelcih. Partizana sta padla zverini naravnost v žrelo kot nesrečni Jona v stari zavezi morski pošasti. Toda zver se je sama tako prestrašila, da je pozabila stisniti gobec.

Partizana sta odvrkla kolesi in planila v zrelo žito. Rokelnov je Sele na Mokrem polju opazil, da mu je sovražnik pravzaprav prestrelil nogo. Pilat pa je, manj srečen, imel težko obrambno borbo, umikajoč se po odprtem polju od cerkvice svetega Kozme in Damjana proti Gradšču in krotče s puško sovražnikovo stotnjico, ki se je v svojem presenečenju hitro znašla in začela pritiskati za partizanom.

Pilat je čepel v gosti pšenici in stiskal puško k licu. Strelska črta črnih srajc se je previdno zgrinjala proti njemu, stezaje vravrote, da bi zagledala partizana. Iz pšenice je počilo. Fašist je zakrilil z rokami po zraku in se z glavjo zaril v njivo. Tisti hip je bila črna vojska na trebuhih. Pilat pa se je pognal čez pokosen travnik in počenil v sosednjo pšenico. Toda že je bila stotinja črnih strelcev spet na nogah in žgala po morju žita, v katerem je upornik utonil. Pilata je dvakrat zaskelalo nad komolcem desne roke, toda ni utegnil misliti na to, zakaj že se je čez travnik za njim pognal Italijan in vrget bombo. Partizana je silen omamljajoč puh vrget kvisku, ni pa še dobro začutil spet trdnih tal pod seboj, ko se mu je že razpočila nova bomba pred nogami. Pilat je nagonsko zakril obraz z rokami, Zagrnjal ga je oblak dima in prahu. Po vsem